

Podsumowanie badania ankietowego wśród gmin wiejskich i miejsko-wiejskich dotyczące szacunku planowanych wydatków majątkowych w latach 2014-2020.

Zbliżająca się nowa perspektywa finansowa (2014-2020) budżetu Unii Europejskiej sprawia, że instytucje krajowe prowadzą intensywne prace nad uszczegółowieniem kierunków, zasad i kwot wsparcia unijnymi instrumentami finansowymi. Związek Gmin Wiejskich RP reprezentując interesy gmin wiejskich i małych gmin miejsko-wiejskich czynnie uczestniczy w dyskusji nad kierunkami i skalą współfinansowania nakładów inwestycyjnych na obszarach wiejskich m.in. ze środków Unii Europejskiej. Prowadzenie w imieniu samorządów konsultacji i opiniowania spraw związanych z programowaniem polityki Rządu dotyczące wsparcia finansowego inwestycji na obszarach wiejskich wymaga wiedzy o skali zamierzeń gmin w zakresie wydatków majątkowych.

Temu celowi służyło badanie ankietowe, polegające na oszacowaniu wartości wydatków majątkowych w 6 kluczowych dziedzinach aktywności gmin, za siedmioletni okres planowania - 2014-2020. Badanie pozwoliło oszacować wartości planowanych wydatków majątkowych i spodziewanych kwot środków zewnętrznych współfinansowania nakładów inwestycyjnych w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich w Polsce w ramach perspektywy lat 2014-2020. Zakres badania obejmował planowane przez gminy wydatki majątkowe oraz kwoty współfinansowania zewnętrznego w obszarach: gospodarki wodno-ściekowej, infrastruktury drogowej, oświaty i wychowania, infrastruktury sportowej i turystycznej, szerokopasmowe sieci teleinformatyczne i usługi „e-urząd”, kultura i dziedzictwo narodowe. Kwoty środków zewnętrznych, które stanowią planowane współfinansowanie wydatków majątkowych, obejmują środki krajowe, UE oraz inne środki zagraniczne udostępniane gminom bezzwrotnie.

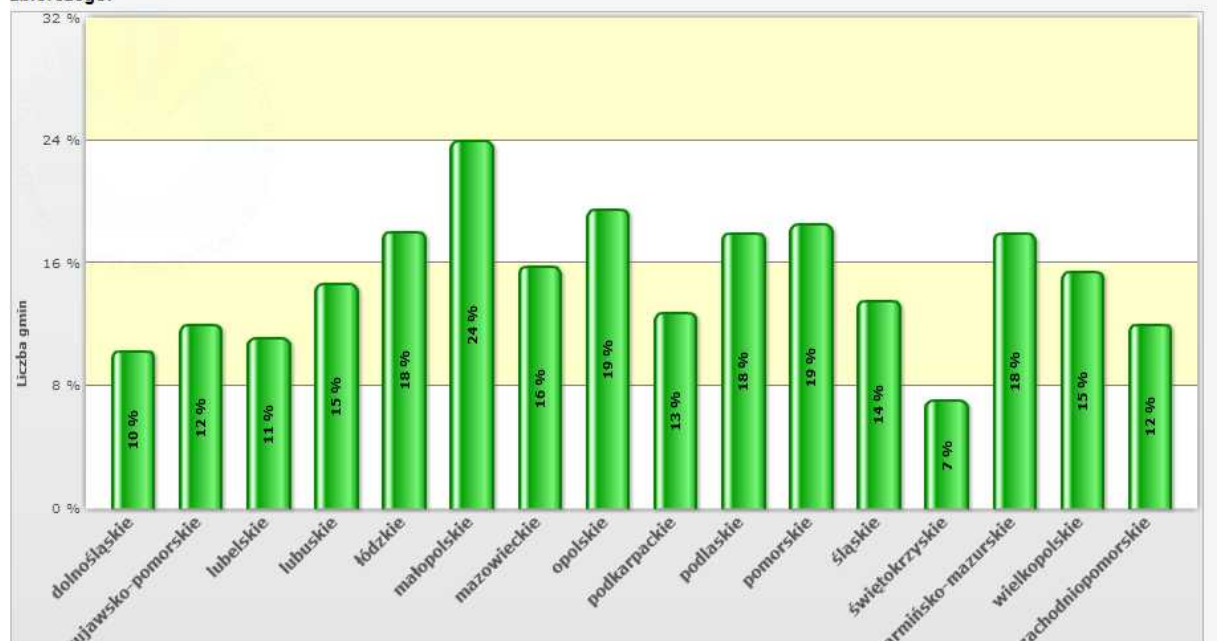
Badanie ankietowe prowadzono w formie ankiety internetowej (zgwrp.pl/inwestycjejest) udostępnionej respondentom za pomocą indywidualnego hasła od 3 września do 7 października 2013 roku w badaniu brało udział ponad 320 gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, których dane wykorzystano do niniejszego raportu. Dla celów analizy wykorzystano dane, po weryfikacji danych, z 237 ankiet gmin wiejskich i z 66 ankiet gmin miejsko-wiejskich. W oparciu o uzyskane dane z ankiet dotyczące planowanych wydatków w perspektywie 2014-2020 oraz dane historyczne za okres lat 2007-2013, oszacowano wartości planowanych wydatków majątkowych i spodziewanych kwot współfinansowania środkami zewnętrznymi nakładów inwestycyjnych całej populacji gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w Polsce w ramach perspektywy lat 2014-2020.

Gminy wiejskie - wyniki ankietyzacji

Ankiety wypełniło 255 gmin wiejskich, gdzie do analiz wykorzystano dane z 237 gmin odrzucając ankiety o skrajnych wartościach poza zakresem 15% - 350% planowanych wydatków majątkowych w stosunku do wykonanych. Mediana wskaźnika badanych gmin - *planowanych wydatków do wykonanych* - wyniosła 117% co oznacza, że 50% gmin planuje mniejsze wydatki majątkowe niż 117% wydatków majątkowych realizowanych w latach 2007-2013. Przy uwzględnieniu inflacji w latach 2007-2012 wartość zrealizowanych wydatków majątkowych odpowiada wartości bieżącej roku planowania (2013) 109% - 112% sumy bieżących wydatków majątkowych za lata 2007-2013.

Odsetek gmin wiejskich w poszczególnych województwach, których dane z badania ankietowego zostały dołączone do zestawienia zbiorczego.

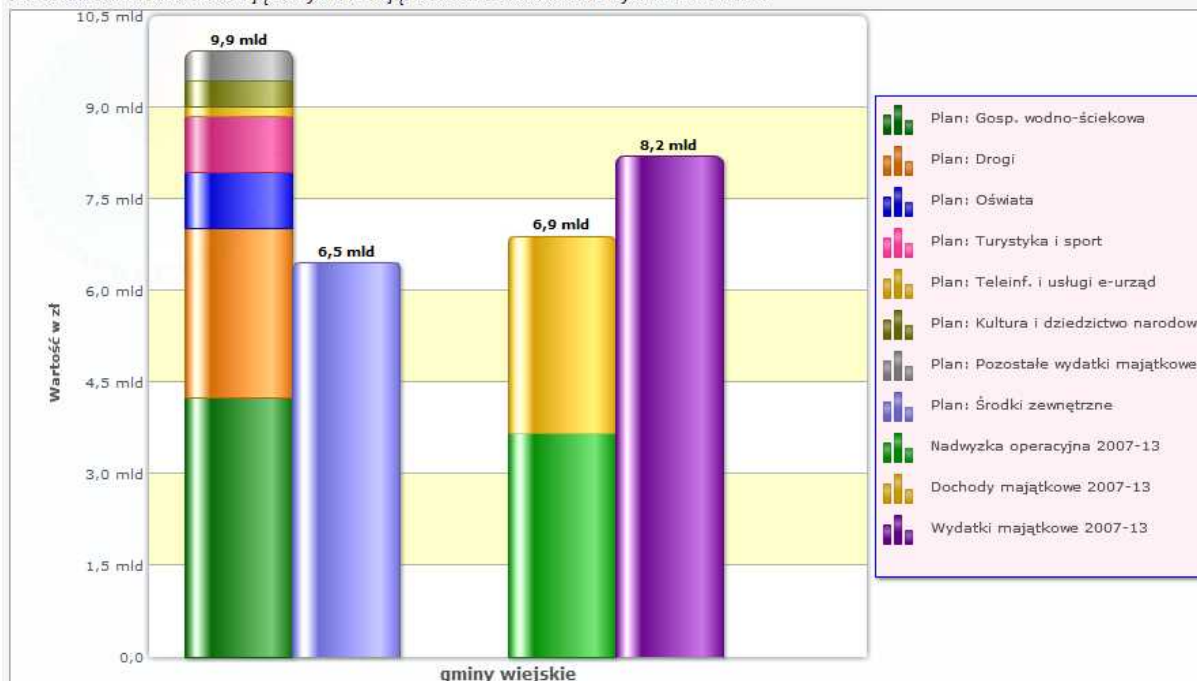

Kwoty planowanych wydatków majątkowych w poszczególnych dziedzinach uwzględniają: wydatki jednostek budżetowych, dotacje majątkowe, wpłaty do związków międzygminnych oraz podniesienie kapitału w spółkach komunalnych związanych z realizacją inwestycji. W analizie porównywano wartości planowanych wydatków majątkowych i planowanego wsparcia zewnętrznego do realizowanych w latach 2007-2013 wydatków majątkowych, nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych.

Planowane wydatki majątkowe gmin wiejskich w perspektywie lat 2014-2020 oraz wydatki majątkowe realizowane w latach 2007-2013.

I. Planowane wydatki majątkowe i ich współfinansowanie środkami zewnętrznymi.

II. Źródła dochodowe finansujące wydatki majątkowe oraz realizowane wydatki 2007-2013.

W gminach wiejskich główne kierunki planowanych wydatków koncentrują się na infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej oraz drogach - 70% wydatków majątkowych ogółem. Oczekiwanie wsparcie zewnętrzne przez gminy wiejskie jest na poziomie 65% planowanych wydatków majątkowych ogółem. Wyniki ankietyzacji potwierdzają skalę potrzeb gmin w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz dróg na obszarach wiejskich. Spowodowane jest to nadal niskim wskaźnikiem sanitacji gmin oraz stanem dróg lokalnych.

**Planowane wydatki majątkowe oraz szacunek dofinansowania inwestycji środkami zewnętrznymi
w latach 2014-2020 w gminach wiejskich objętych badaniem**

Wyszczególnienie		Wydatki majątkowe w mln zł	Dofinansowanie środkami zewnętrznymi w mln zł	Procent dofinansowania inwestycji śr. zewn.	Udział w wydatkach ogółem
I.	Gospodarka wodno-ściekowa	4 249,0	2 847,9	67,0%	42,8%
I.1	<i>Kanalizacja zbiorcza</i>	2 398,9	1 630,0	67,9%	24,2%
I.2	<i>Przydomowe oczyszczalnie ścieków</i>	411,4	274,0	66,6%	4,1%
I.3	<i>Oczyszczalnie ścieków</i>	596,0	418,0	70,1%	6,0%
I.4	<i>Sieć wodociągowa</i>	592,1	350,5	59,2%	6,0%
I.5	<i>Ujęcia wody i stacje uzdatniania</i>	250,6	175,4	70,0%	2,5%
II.	Infrastruktura drogowa	2 770,6	1 729,5	62,4%	27,9%
II.1	<i>Budowa i przebudowa dróg lokalnych</i>	2 325,2	1 490,8	64,1%	23,4%
II.2	<i>Pozostała infrastruktura drogowa</i>	445,4	238,7	53,6%	4,5%
III.	Oświata i wychowanie	923,5	594,7	64,4%	9,3%
III.1	<i>Szkoły, przedszkola, świetlice szkolne i stołówki</i>	560,8	365,6	65,2%	5,7%
III.2	<i>Przyszkolna infrastruktura sportowa</i>	362,7	229,1	63,2%	3,7%
IV.	Infrastruktura sportowa i turystyczna	919,3	598,0	65,0%	9,3%
IV.1	<i>Infrastruktura sportowa</i>	482,9	271,6	56,2%	4,9%
IV.2	<i>Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna</i>	436,4	326,4	74,8%	4,4%
V.	Szerokopasmowe sieci teleinformatyczne i usługi e-urząd	150,3	119,4	79,4%	1,5%
VI.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	429,4	291,7	67,9%	4,3%
VII.	Pozostałe wydatki	482,3	288,6	59,8%	4,9%
RAZEM		9 924,40	6 469,80	65,20%	100,00%

Podsumowanie - wnioski dla całej grupy gmin wiejskich w Polsce.

Na podstawie wyników badania ankietowego 16-tu % gmin wiejskich, dokonano szacunku przewidywanych i niezbędnych wydatków majątkowych oraz potrzeb wsparcia ich środkami zewnętrznymi dla całej grupy gmin wiejskich. Dla celów szacowania wydatków majątkowych wszystkich gmin wiejskich przyjęto dane porównawcze za okres 2007-2013. W przypadku gmin wiejskich wartość planowanych wydatków oparto na udziale badanej grupy gmin wiejskich w wydatkach majątkowych oraz uwzględniając różnicę wskaźnika wydatków majątkowych na 1 mieszkańca.

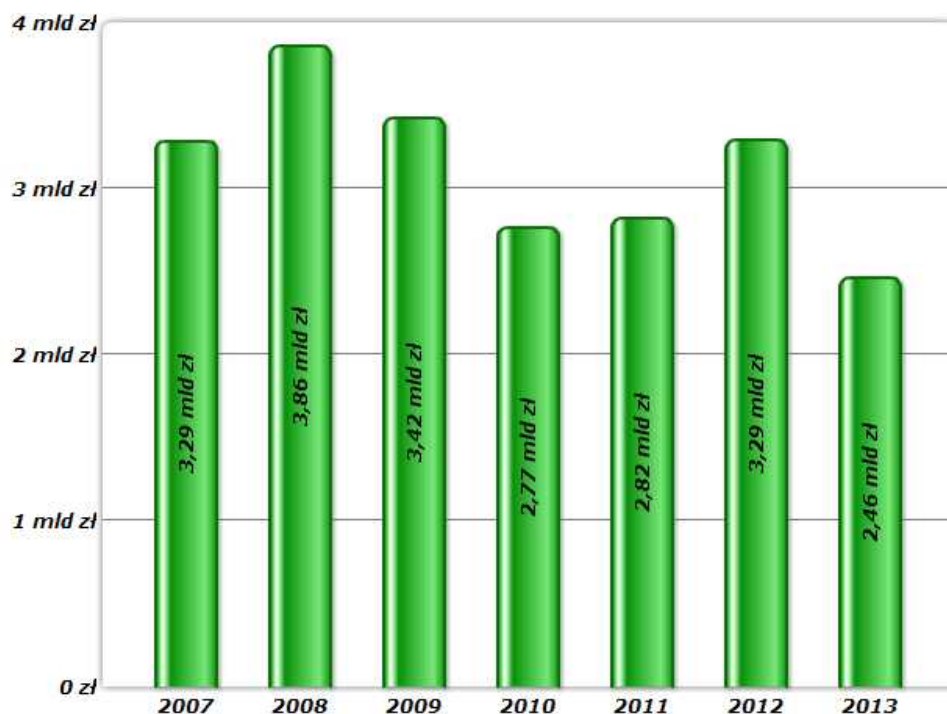

Dochody i wydatki majątkowe oraz nadwyżka operacyjna w latach 2007-2013 gmin wiejskich

Wyszczególnienie	Gminy wiejskie ogółem	Grupa gmin objętych badaniem	Udział % badanej populacji
Liczba gmin	1571	237	15,1%
Ludność	10 751 101	1 728 792	16,1%
Wydatki majątkowe w mln zł	49 267	8 214	16,7%
Dochody majątkowe w mln zł	19 243	3 243	16,9%
Nadwyżka operacyjna w mln zł	21 910	3 655	16,7%
Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł	4 583	4 751	X
Planowane wydatki majątkowe w latach 2014-2020			
Planowane wydatki majątkowe w mln zł	57 414	9 924	17,3%
Planowane dofinansowanie środkami zewnętrznymi w mln zł	37 319	6 470	17,3%

W wyniku ostrożnego szacunku planowane wydatki majątkowe gmin wiejskich wynoszą **57,4 mld zł** co stanowi, przy uwzględnieniu czynnika inflacji w poprzednim okresie, jedynie 5% wzrost realnych wydatków majątkowych w latach 2014-2020. Oczekiwane wsparcie środkami zewnętrznymi (z budżetów i funduszy krajowych, funduszy unijnych, innych programów) jest na poziomie **37,3 mld zł tj. 65,2%** wydatków ogółem.

Nadwyżka operacyjna gmin wiejskich 2007-2013

Głównym źródłem finansowania planowanych wydatków majątkowych (2014-2020) w gminach wiejskich, oprócz środków zewnętrznych, jest nadwyżka operacyjna, która zgodnie z ostatnimi tendencjami może nie przekroczyć w następnej perspektywie wartości 20 mld zł za siedmioletni okres planowania. Natomiast własne dochody majątkowe (ok. 3 mld zł) posłużą do wymuszonego obniżenia zadłużenia gmin o 30%. Pozbawienie w przyszłej perspektywie gmin wiejskich środków z PROW na gospodarkę wodno-ściekową

i drogi oraz ograniczenie dostępu do fundusze UE może skutkować nawet **50%** obniżeniem nominalnej nakładów inwestycyjnych na obszarach wiejskich w stosunku do lat 2007-2013.

Gminy miejsko-wiejskie - wyniki ankietyzacji

Z pośród 602 jednostek ankiety wypełniło 67 gmin miejsko-wiejskich, gdzie do analiz wykorzystano dane z 66 gmin, odrzucając ankiety z danymi o skrajnych wartościach poza zakresem 10% - 350% planowanych wydatków majątkowych w stosunku do wykonanych. Mediana wskaźnika gmin badanych - *planowanych wydatków do wykonanych* - wyniosła 109%, co oznacza, że 50% gmin planuje mniejsze wydatki majątkowe niż 109% wydatków majątkowych realizowanych w latach 2007-2013. Uwzględniając wskaźniki inflacji w latach 2007-2013, wartość bieżąca zrealizowanych wydatków majątkowych jest na poziomie obecnie planowanych wydatków majątkowych.

W gminach miejsko-wiejskich główne kierunki planowanych wydatków majątkowych koncentrują się, tak ja w gminach wiejskich, na infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej oraz drogach - 60% wydatków majątkowych ogółem. Następne 25% wydatków planowane jest w sferze oświaty (12,5%) oraz turystyki i sportu (12,5%). Oczekiwanie przez gminy wsparcie zewnętrzne jest na poziomie 62,5% wydatków majątkowych ogółem.

Podsumowanie - wnioski dla całej grupy gmin miejsko-wiejskich.

Na podstawie wyników badania ankietowej 11-tu % gmin miejsko-wiejskich dokonano szacunku przewidywanych i niezbędnych wydatków majątkowych oraz potrzeb wsparcia ich środkami zewnętrznymi dla całej grupy gmin miejsko-wiejskich. Dla celów ostrożnego szacowania wydatków majątkowych wszystkich gmin miejsko-wiejskich przyjęto dane porównawcze za okres 2007-2013. W przypadku gmin miejsko-wiejskich wartość planowanych wydatków oparto na udziale liczby ludności badanej grupy gmin miejsko-wiejskich w stosunku do całej grupy gmin miejsko-wiejsko w Polsce (10,2%).

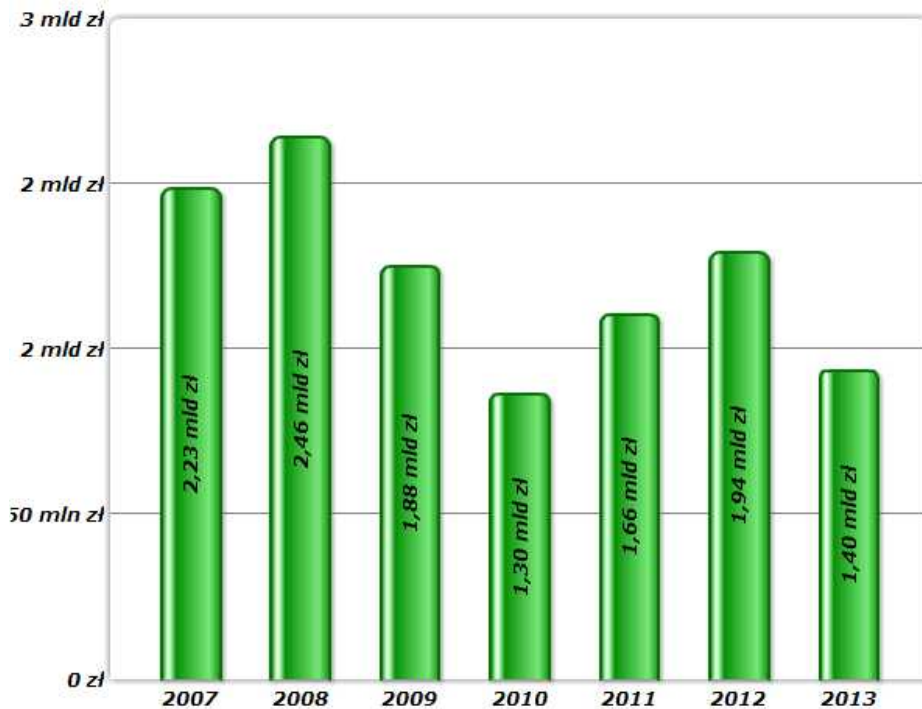
Dochody i wydatki majątkowe oraz nadwyżka operacyjna w latach 2007-2013 gmin miejsko-wiejskich.

Wyszczególnienie	Gminy miejsko-wiejskie ogółem	Grupa gmin objętych badaniem	Udział % badanej populacji
<i>Liczba gmin</i>	602	66	11,0%
<i>Ludność</i>	8 680 469	885 028	10,2%
Wydatki majątkowe w mln zł	35 908	3 496	9,7%
Dochody majątkowe w mln zł	16 048	1 520	9,5%
Nadwyżka operacyjna w mln zł	12 865	1 212	9,4%
Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł	4 137	3 950	X
Planowane wydatki majątkowe w latach 2014-2020			
Planowane wydatki majątkowe w mln zł	39 090	3 986	10,2%
Planowane dofinansowanie wydatków majątkowych w mln zł	26 386	2 690	10,2%

W wyniku ostrożnego szacunku planowane wydatki majątkowe gmin miejsko-wiejskich wynoszą **39,1 mld zł** co oznacza, że przy uwzględnieniu czynnika inflacji w poprzednim okresie, będzie to podobna wartość bieżąca wydatków majątkowych w latach 2014-2020. Oczekiwane wsparcie środkami zewnętrznymi (z budżetów i funduszy krajowych, funduszy unijnych, innych programów) jest planowane na poziomie **26,4 mld zł tj. 67,5%** wydatków ogółem.

Nadwyżka operacyjna gmin miejsko-wiejskich 2007-2013.

Głównym źródłem finansowania wydatków majątkowych (2014-2020) w gminach miejsko-wiejskich, oprócz środków zewnętrznych, będzie nadwyżka operacyjna, która zgodnie z ostatnimi tendencjami może nie przekroczyć w następnej perspektywie 14 mld zł oraz część własnych dochodów majątkowych (ok. 2 mld zł). Pozostałe własne dochody majątkowe posłużą do wymuszonego obniżenia zadłużenia gmin o 25%. Pozbawienie w przyszłej perspektywie gmin z obszarami wiejskimi środków z PROW na gospodarkę wodno-ściekową i drogi oraz ograniczenie dostępu do funduszy UE może skutkować znacznym obniżeniem nominalnej wartości inwestycji na obszarach wiejskich w stosunku do lat 2007-2013.

Podsumowanie

Analiza wyników ankietyzacji oraz porównanie ich wykonanymi wartościami dochodów i wydatków majątkowych grup badanych gmin w latach 2007-2013, potwierdza reprezentatywność wyników badania w odniesieniu do całej populacji gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w Polsce.

Na tej podstawie możemy stwierdzić, że gminy wiejskie i miejsko-wiejskie szacują na **96,5 mld zł** wydatki majątkowe w latach **2014-2020**, przy założeniu **63,7 mld zł** wsparcia ich środkami zewnętrznymi. **Zmniejszanie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania wydatków majątkowych gmin** (budżet państwa, fundusze krajowe i zagraniczne), **szczególnie związanymi z inwestycjami w gospodarkę wodno-ściekową i drogi, jest równoznaczne ze zmniejszeniem poziomu inwestycji, zahamowaniem rozwoju gmin wiejskich, a ostatecznie pogorszeniem standardu życia mieszkańców wsi.**

63,7 mld zł - kwota brakująca na realizację inwestycji gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w latach 2014-2020

Zapraszamy Państwa - przedstawicieli gmin, którzy wypełnili ankietę, do zapoznania się stronie www.zgwrp.pl/inwestycjejest z interaktywnymi analizami wyników ankietyzacji. Pozostałe gminy również zapraszamy do uzupełnienia danych ankietowych. Ankieta będzie stałym elementem monitorowania potrzeb inwestycyjnych gmin a zebrane w niej dane wzmocnią argumenty w działaniach lobbingsowych Związku w tworzeniu warunków do realizacji gminnych planów.

